

ΚΑΡΜΕΝΣΙΤΑ.

(Επεισόδιον τοῦ Μεξικανικοῦ πολέμου.)

Τὴν 3 Ἀπριλίου τοῦ 1862 ἔτους σῶμα Γαλλικοῦ στρατοῦ συνώδευεν ἐφόδια πολέμου ἐκ τῆς Ζεγερίας. Καθ' ὁδὸν δὲ Μεξικανοὶ γουερριλέροι ὀρμήσαντες κατ' αὐτῶν ἀφήρσαν ἀριθμὸν τινα ἡμιόνων· ἀλλ' οἱ Γάλλοι, ἂν καὶ ἐξηντλημένοι ἐκ τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν κόπων ἐπιπόνου πορείας, δισκόρπισαν ἀμέσως τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐξκαλοῦθησαν προχωροῦντες.

Δύο δὲ ἢ τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων νέκ κόρη, φέρουσα τὸ γραμμικὸν ἔνδυμα τοῦ τόπου, περιήρχετο βραδέως εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ παρατηροῦσα ἀλληλοδιαδόχως τὰ πτώματα τῶν Μεξικανῶν ἐστενάζε στεναγμὸν ἀνακουφίζοντα τὴν καρδίαν τῆς ὁσάκις οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀπῆντων πρόσωπον ἄγνωστον. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν εὔρε μεταξὺ τῶν θυμάτων ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐφοβείτο μὴν ἀπαντήσῃ· διότι, ἀφ' οὗ ἐξέτασε καὶ τὸ τελευταῖον πτώμα, ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς εὐχαριστοῦσα τὴν θεῖαν πρόνοιαν.

Ἦτο τῶντι ὠραιότατον πλάσμα· εἶχε κατὰ μαυρον κόμην, ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς καὶ μεγάλους, τῶν ὁποίων τὸ σκεπτικὸν καὶ σοβαρὸν βλέμμα ἐξηκόντιζε φλόγας. Τὸ ζωηρὸν χρῶμα τῶν χειλέων τῆς ἀνεδεικνυεν ἔτι πλέον τὴν λευκότητα τῶν ἐδόντων τῆς. Οἱ δὲ ὄμοι τῆς, ὀλίγον προσβεβλημένοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἦσαν θαυμασιῶς κατεσκευασμένοι καὶ ἐφαίνοντο μαρμάρινοι.

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Κάρμεν Βαλδύζα ἀνεχώρει παρετήρησεν, ἑκατὸν σχεδὸν θήματα μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἵχνη πάλης κινήσαντα τὴν προσοχὴν τῆς. Ἀκολουθήσασα δὲ αὐτὰ ἐφθασε πλησίον δένδρων, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἐκειντο τέσσαρα πτώματα. Τὰ τρία ἔφερον τὸ Μεξικανικὸν ἔνδυμα· ἡ Κάρμεν ἔδραμεν ἀμέσως πρὸς αὐτά. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι καὶ αὐτῶν τὰ πρόσωπα τῆ ἦσαν ἄγνωστα, διότι, ὅτε ἀνωρθώθη, ἡ ἀνησυχία ἣτις εἶχε ζωγραφηθῆ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Καθησυχάσασα, ἤρχισε νὰ παρατηρῇ μετὰ μεγίστης περιεργείας τὸ τέταρτον πτώμα τὸ ὁποῖον ἔφερε στολὴν ζουάβου.

Ἡ φήμη τῶν ἀνδρείων τούτων στρατιωτῶν εἶχεν ἤδη διαδοθῆ εἰς τὰς Μεξικανικὰς χώρας. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀλήθειαν εἶχον προστεθῆ καὶ πολλαὶ ὑπερβολαὶ, Κύριος οἶδε ὁποῖαι ἱστορίαι ἐλέγοντο περὶ ζουάβων.

Ἐξ ὧων εἶχεν ἀκούσει ἡ Κάρμεν ἀπὸ τοῦ συμπατριώτης τῆς, ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ πρόσωπον ἄγριον,

μὲ μεγίστην γενειάδα, καὶ ἔχον σατανικὸν τι. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔβλεπον μὲ ἀπορίαν πρόσωπον κανονικόν, ἐλάχιον ἔτι πλέον τὴν συμπάθειν διὰ τὴν ὠχρότητα του, τοῦ ὁποίου οἱ χαριεντες χαρακτῆρες εἶχον ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα τῆς νεότητος.

Ἐνῶ δὲ παραδοθεῖσα εἰς λογισμοὺς παρετήρει τὸ πτώμα, ὁ νομιζόμενος νεκρὸς ἐκινήθη ἐλαφρῶς. Ἡ Κάρμεν περίφοβος ἀνεσκίρτησε καὶ ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ· ἀλλ' ἐστάθη εὐθύς.

— Νερόν! ἐψιθύρισεν ὁ πληγωμένος μὲ φωνὴν ἀδύνατον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὠμίλησε γαλλιστί, δὲν ἐνόησεν ἡ Κάρμεν καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος.

Ὁ ζουάβος εἰπὼν δις ἢ τρίς τὴν αὐτὴν λέξιν ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς. Τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς νέας κόρης, ἣτις ἴστατο ἀκίνητος ὀλίγα θήματα μακρὰν. Χωρὶς νὰ παύσῃ ἀτενίζων αὐτὴν ὁ Γάλλος ἐπροσπάθησε νὰ ἐννοήσῃ ποῦ εὕρισκετο καὶ εἶπε τέλος ἰσπανιστί·

— Νερόν! Ἡ δὲ Κάρμεν ἀνασκιρτήσασα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν πληγωμένον· ἀλλ' ἐστάθη πάλιν.

— Εἶσαι ἰσπανός; ἠρώτησεν.

— Εἶμαι Γάλλος· διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δός με νὰ πῶ.

— Σκύλλε αἰρετικέ! πῶς τολμᾶς νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεόν;

— Εἶμαι καλὸς χριστιανὸς ὅσον καὶ σὺ, ἀπεκρίθη ὁ πληγωμένος, καὶ καλλίτερος μάλιστα ἀπὸ σέ· διότι ἂν ἔβλεπα ἐμπρὸς μου ἐχθρὸν ἐκπνέοντα δὲν θὰ ἐδίσταζα νὰ τῷ δώσω τὸ νερόν μου.

— Ὁ Θεὸς σὰς παιδεύει, διότι ἐφέρετε ταραχὰς καὶ δυστυχίαις εἰς τὸν τόπον μου.

— Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ὀμιλῶμεν πολιτικὰ, καλὴ μου κόρη, εἶπεν ὁ ζουάβος, οὐ τινος τὰ ὠχρὰ χεῖλη διέσχισε μειδιάμα. Εἶμαι πληγωμένος καὶ ἀποθνήσκω ἀπὸ δίψαν. Νὰ μὲ ἀφήνῃς νὰ ὑποφέρω τόσον δι' ὀλίγον νερόν δὲν εἶναι οὔτε χριστιανικὸν οὔτε ἴδιον γυναικός.

Καὶ ἀφήσας νὰ καταπέσῃ πάλιν ἡ μετὰ κόπου ἐγερθεῖσα κεφαλὴ του ἐσιώπησεν.

Ἡ Κάρμεν, πάντοτε σιωπηλὴ, τὸν παρετήρησεν ἔτι ἐπὶ ὀλίγας στιγμὰς. Βεβαίως ἄπειρον πλῆθος σκέψεων συνεκρούσθη εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς.

Αἰφνης ἐπλησίασεν εἰς τὸν ζουάβον, ἔλαβε τὸ ἀγγεῖον τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἔδραμεν εἰς βρύσιν κειμένην πεντακόσια ἢ ἑξακόσια θήματα μακρὰν.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἐπιστρέψασα καὶ προσφέρασα εἰς τὸν στρατιώτην τὸ νερόν εἶπε·

— Πίε!

Οὗτος δὲ ἐπροσπάθησε νὰ ἀνασηκωθῇ· ἀλλὰ ὁ

σάκκος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχτετο ὠλισθήσεν ὑπὸ τὴν χεῖρά του, καὶ ἡ κεφαλὴ του κατέπεσε βαρέως εἰς τὸ ἔδαφος.

Ὁ κτύπος ἀντήχησεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς νέας Κάρμεν.

— Παναγία μου! ἐψιθύρισεν ἀνεγείρασα τὴν κεφαλὴν τοῦ πληγωμένου καὶ στηρίξασα αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς ἐνόσω ἔπινεν.

Ἄφ' οὗ κατέπιεν ὀλίγους σταλαγμοὺς ὁ Γάλλος ἐστάθη, ἀνεστέναξε καὶ εἶπεν·

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ διὰ τὴν καλωσύνην σου, ὠραία μου Μεξικανή!

Καὶ ἰδὼν πλησίον τῆς κεφαλῆς του τὰς ἀνθηρὰς παρειὰς τῆς νέας ἐπέθεσε τὰ χεῖλη του ἐπ' αὐτῶν.

Ἡ δὲ Κάρμεν ἀνασκιρτήσασα ὡς ἂν ἐδήχθη ὑπὸ ὄφρους, ἀνέκραξεν ὀργίλως, μὲ ὀφθαλμοὺς ῥλογισμένους καὶ μὲ πρόσωπον κατακόκκινον,

— Κύριε!

Τὸ κίνημά της ἐγένετο τόσον βίαιον, ὥστε ἡ κόμη της ἐλύθη καὶ ἐχύθη ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ἡ κεφαλὴ τοῦ πληγωμένου στερηθεῖσα αἵφνης τοῦ στηρίγματός της, κατέπεσε πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς. Εἴτε ἕνεκα τοῦ κτυπήματος, εἴτε ἕνεκα τοῦ ὕδατος τὸ ὁποῖον ἔπιεν, ὁ ζουάβος ἔμεινε πάλιν ἀναίσθητος. Ἡ δὲ Κάρμεν, ἰδοῦσα ὅτι δὲν ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔκυψεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του διὰ νὰ ἴδῃ ἐὰν ἀνέπνεε.

— Ταλαίπωρε νέε! ἐψιθύρισε.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ χεὶρ τοῦ στρατιώτου ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἰδικῆς της καὶ τὴν ἐσφιγξεν ἐπὶ τῆς καρδίας του.

Ἐπειδὴ δὲ εἶχε πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς καὶ οὔτε ἐπροσπάθει νὰ κρατήσῃ τὴν χεῖρα τῆς νέας, αὐτὴ δὲν τὴν ἀπέσυρεν. Ἐντὸς ὀλίγου ὅμως οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του, οἵτινες ἐκτύπουν τακτικῶς ἐπὶ τῆς χειρὸς της, ἐπροξένησαν ἀλλόκοτον ἐντύπωσιν εἰς τὴν Κάρμεν· τῇ ἐφάνη ὅτι ἡ καρδία αὐτὴ ἀντήχει εἰς τὴν ἰδικὴν της καὶ ἐπετάχυνε τοὺς παλμούς της.

Κατακόκκινος καὶ πλήρης συγκινήσεως ἀπέσυρε τὴν χεῖρα της. Ὁ δὲ πληγωμένος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἄν καὶ ἡ κόμη του εἶχε σχεδὸν τὸ αὐτὸ κατὰ μαυρον χρῶμα τῆς νέας Μεξικανῆς, οἱ ὀφθαλμοὶ του ὅμως ἦσαν γαλανοὶ καὶ ἡ ἀντίθεσις αὐτῇ ἐδιπλασίαζε τὴν ἐκφρασίαν των. Τὸ βλέμμα του, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀόριστον καὶ ἀναποφάσιστον, προσηλώθη πάλιν ἐπὶ τῆς ὠραίας Μεξικανῆς, ἐκφράζον ζωηρότατον θαυμασμόν.

— Θεέ μου! πόσον ὠραία εἶσαι! ἐψιθύρισε θαυμάζων τὴν λαμπρὰν καὶ κατὰ μαυρον κόμην της, ἥτις ὡς κάλυμμα ἐσκέπαζε τὸ πρόσωπον τῆς νέας καὶ ἐπιπτε μέχρι τῶν ποδῶν της.

Ἡ νέα κόρη ἠρυσθίασε καὶ σπεύδουσα ἀνεσθήκωσε

τὴν κόμην της, καὶ τὴν ἐκάρφωσε μὲ τὸ μέγαλον ἰσπανικὸν κτένιον της.

Ἐκεῖνος δὲ διὰ νὰ τὴν ἴδῃ βεβιάως καλήτερα, ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ μόλις κατώρθωσε νὰ καθῆσθαι.

Ἐνῶ δὲ ἡ νέα διώρθωσε τὰς τελευταίας πλεξίδας τῆς κεφαλῆς της, συνήντησε τὸ λαμπρὸν καὶ γλυκὺ βλέμμα τοῦ Γάλλου· μετὰ μικρὰν δὲ σιωπὴν τὸν ἠρώτησε·

— Τί θὰ γίνῃς τόρα;

— Ἐν ἀπὸ τὰ τρία ἀπεκρίθη ὑπομειδιῶν· ἢ θ' ἀποθάνω ἐδῶ ἀπὸ τὴν πληγὴν μου, ἢ θὰ μὲ τουφεκίσουν οἱ συμπατριῶταί σου, ἢ θὰ μὲ κάμουν αἰχμάλωτον.

— Δὲν κάμνουν αἰχμαλώτους, ἐψιθύρισε ἡ Κάρμεν.

— Διάβολε! λοιπὸν δὲν μὲ μένουν εἰμὴ δύο.

Ἐγένετο δὲ καὶ πάλιν σιωπὴ· αἴφνης δὲ ἠρώτησεν ἡ Κάρμεν.

— Πῶς ἠξεύρεις ἰσπανικὰ;

— Διότι εἶμαι ἀπὸ τὸ Βεάρν, δηλαδὴ ἀπὸ τόπον γαιτορικὸν τῆς ἰσπανίας.

— Ἄ! . . . καὶ ἔχεις ἀκόμη τοὺς γονεῖς σου;

— Μόνον τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν μου.

— Ταλαίπωροι γυναῖκες! ἐψιθύρισε ἡ Κάρμεν.

Ὁ δὲ Γάλλος θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἀλλὰ, δικτὶ νὰ φέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὸν τόπον μου; ἐξηκολούθησεν ἀπακρινομένη προδήλως εἰς σκέψιν ἀναφουῖσαν εἰς τὴν κεφαλὴν της.

Ὁ δὲ στρατιώτης, προσπαθήσας νὰ τῇ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Γαλλία εἶχε στείλει τὸν στρατὸν της εἰς τὴν Μεξικὴν, ὄχι διὰ νὰ τὴν κυριεύσῃ ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν ζυγὸν καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ ἀξίαν νὰ συγκροτήσῃ ἢ ἰδίᾳ ἐλευθέρως κυβέρνησιν στερεὰν, παρετήρησε μετ' ὀλίγον ὅτι ἀντὶ νὰ τὴν πείσῃ τὴν ἠρέθιζεν ἐναντίον του.

— Ἐὰν νομίζῃς, εἶπε μετὰ τινος πικρίας, ὅτι τριᾶκοντα ἐξ ὠρῶν νηστεία καὶ τρεῖς πληγαὶ κατασταίνουν τὸν ἄνθρωπον εὐδιάθετον διὰ νὰ ὁμιλῇ πολιτικὰ, πῶς λανθάνεσαι, ὠραία μου κόρη.

— Πεινῆς;

— Βεβαιότατα.

— Βέβαια ἐγὼ δὲν θὰ θρέψω τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος μου.

— Πολὺ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ ζουάβος ὑπερηφάνως· κράτησε τὰ τρόφιμά σου· ἠξεύρω ν' ἀποθάνω ὡς στρατιώτης.

Καὶ στηρίξας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ σάκκου του ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ Κάρμεν ἀπεμακρύνθη. Μετὰ μικρὸν ὅμως ἐπέστρεψε πρὸς τὸν πληγωμένον.

Ἡ φιλάνθρωπιᾶ εἶχε νικήσει.

— Διὰ τὴν ἀγάπην τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς σου θὰ σὲ σώσω, εἶπε πρὸς τὸν στρατιώτην.

— Ἐγνώριζα ὅτι ὡς αὖσα τέσον ὠραία δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μὴν ἦσαι καὶ καλὴ, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ ὦτιον τῆς νέας κόρης κυψάσης ἐπ' αὐτοῦ.

— Δὲν πρέπει νὰ μείνης ἐδῶ, εἶπεν ἡ νέα. Ὁ πρῶτος ὅστις θὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ θὰ σὲ φρονέσῃ χωρὶς νὰ σὲ λυπηθῇ.

— Γνωρίζεις κανένα τρόπον νὰ μὲ σώσης;

— Πεντήκοντα βήματα ἀπ' ἐδῶ, εἶναι εἶδος σπηλαίου, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἄσυλον εἰς τοὺς συμπατριώτας μου εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Ἐκεῖ τοῦλάχιστον θὰ εἶσαι προφυλαγμένος ἀπὸ τὰ ἐλέμματα τῶν διαβατῶν.

— Τὸ δύσκολον εἶναι πῶς νὰ ὑπάγω, ἀπεκρίθη ἐκαῖνος δοκιμάσας μετὰ κόπου νὰ σηκωθῇ.

Ἀλλὰ μὲ ὄλην τὴν γενναιότητά του, τοσαύτη ἐκφρασις πόνου ἐζωγραφήθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ὥστε ἡ Κάρμεν δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ περισσύτερον. Καὶ λαβοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς βρωμαλεωτάτους βραχίονάς της, τὸν ἐβοήθησε νὰ ἐγερθῇ. Μετὰ ταῦτα τῷ ἔδωσε τὸ ὦπλον του διὰ νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ βάρβδου. Καὶ ὁμοίως μὲ ὄλην τὴν βοήθειαν τοῦ βραχίονος αὐτῆς καὶ τοῦ ὄπλου, μόλις ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐφθασεν εἰς τὸν σπήλαιον, τὸ ἀπέχον μόνον πενήκοντα ἢ ἐξήκοντα βήματα· ἅμα δὲ φθάσας ἐκεῖ ἐπεσεν ἀναίσθητος κατὰ γῆς.

Ὅτε δὲ ἤναιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ Κάρμεν γονατισμένη πλησίον του ἐπεριποιεῖτο τὴν πληγὴν τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐπὶ τοῦ ὤμου, καθὼς καὶ τὰς δύο ἄλλας, μετὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος. Εἰς τὴν Μεξικὴν αἱ πληγαὶ αἱ γινόμεναι ἀπὸ ξίφη εἶναι συχνόταται, καὶ διὰ τοῦτο ὅλαι αἱ γυναῖκες εἶναι συνειθισμέναι νὰ τὰς ἰατρούωσι.

— Πόσας πληγὰς ἔχεις; ἠρώτησε παρατηροῦσα καὶ ἄλλα ἀρχαιότεα σημεῖα.

— Ἐπτὰ.

— Εἶσαι λοιπὸν γενναῖος.

— Ὄχι δά! ὅλοι οἱ σύντροφοί μου κάμνουν ὅ,τι κ' ἐγώ. Γνωρίζω μάλιστα τινὰς ἐξ αὐτῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν καὶ τριάκοντα πληγὰς.

— Πεινάς; δὲν εἶναι ἀλθρινά;

— Ὄχι τόσο. Ἡ θερμὴ ἔκοψε τὴν ὄρεξίν μου.

Ἡ νέα λαβοῦσα τότε τὴν χειρὰ του παρετήρησε τὸν σφιγμὸν του.

Ὁ ζουάθος ἤρπασε τὴν ἄλλην χεῖρα τῆς νέας καὶ τὴν ἐπλησίασεν εἰς τὰ χεῖλη του. Ἡ δὲ Κάρμεν, ἂν καὶ ἔκαμε κίνημα ἀνυπομονησίας, δὲν ἀρῆκεν ὁμοίως τὴν φορὰν ταύτην τὴν χειρὰ του· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγεγυῖσα, καὶ ἀτενίσασα σιωπηλῶς τὸν νέον Γάλλον, ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ προφέρῃ οὔτε λέξιν.

Ὁ Λαμβέρτος Δαρὶζ, οὕτως ὠνομάζετο ὁ τραυματίας, ἦτον υἱὸς διδασκάλου τῶν περιχώρων τοῦ Lazun εἰς τὰ κάτω Πυρηναια. Ἀλλὰ ὀλίγην διάθεσιν ἔχων ν' ἀκολουθήσῃ τὸ πατρικὸν στάδιον καὶ ἐγγρήγορα βαρυνθεὶς τὸν βίον τοῦ γραφέως εἰς ἐμπορικὸν κατάστημα, κατεγράφη στρατιώτης εἰκοσαετῆς ἔτι ὢν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ μόλις τεσσάρων ἐτῶν ἀπέκτησε διὰ τῆς ἀνδρείας του βαθμὸν λοχίου καὶ στρατιωτικὸν παράσημον. Οἱ ἀνώτεροί του τὸν ἠγάπων πολὺ διὰ τὴν γενναιότητα, τὴν τάξιν καὶ τὸ καλὸν ἐξωτερικὸν του. Οἱ δὲ σύντροφοί του τὸν ἠγάπων διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν εὐκρίνειάν του. Ζωηρὸς, πνευματώδης καὶ εὐμορφος ὡς οἱ πλείους νέοι τῆς πατρίδος του, εἶχε συνήθως βλέμμα λαμπρὸν καὶ ἀγχινοῖαν· ἀλλὰ τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον εἶχε στερηθῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὸν εἶχεν ἀδυνατίσει καθ' ὅλα. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Κάρμεν ἐπεσεν εἰς εἶδος ληθαργίας, καὶ μόνον ὅτε μετὰ τινὰς ὥρας ἐπέστρεψεν ἐξύπνησεν ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς. Ἡ νέα κόρη ἐφάνετο ὅτι εἶχε τρέξαι πολὺ, διότι ὁ ἰδρὼς ἐῤῥεεν ἀφθονος ἀπὸ τὸ μέτωπόν της, ἐνῶ οἱ κατοικοῦντές εἰς θερμότεα κλίματα σπανίως ἰδρύνουσιν. Ἐφερε δὲ εἰς τὸν πληγωμένον ῥαχίον, ὀλίγον ἄρτον ἐξ ἀραβοσίτου, ρίζας καὶ ὀπωρικά.

Ὁ Λαμβέρτος ἠθέλησε νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, ἀλλ' ἡ νέα τῷ ἔνευσε νὰ σιωπήσῃ.

Ἐφάνετο μελαγχολικὴ, ἀνήσυχος καὶ δυσχερομένη διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐνῶ δὲ ὁ Λαμβέρτος ἔτρωγεν, ἐκείνη ἴστατο εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ σπηλαίου, δέκα βήματα μακρὰν καὶ μὲ ὅλας τὰς παρακλήσεις δὲν κατώρθωσε νὰ τὴν φέρῃ πλησίον του. Ἀπεκρίνετο μόνον εἰς τὰς ἐρωτήσεις του διὰ ξηρῶν καὶ λακωνικῶν λέξεων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοίως δὲν ἀπεκρίνετο διόλου.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον εἶχε θέσει τὸ δροσερὸν ὕδωρ πλησίον τοῦ Λαμβέρτου· ἀλλ' οὗτος ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ φθάσῃ. Τότε ἡ Κάρμεν μετὰ τινὰ δισταγμὸν, ἐπλησίασε καὶ λαβοῦσα τὸ ὕδωρ τὸ προσέφερεν εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὴν χειρὰ της, αὕτη ὀργισθεῖσα ἀπεμακρύνθη καὶ ἐκτύπησε σχεδὸν τὸν Γάλλον κατὰ πρόσωπον.

— Πόσον κακὴ εἶσαι!

Ἐκείνη δὲ ἀτενίσασα αὐτὸν σιωπηλῶς ἐξῆλθεν ὑπερηφάνως χωρὶς οὔτε λέξιν νὰ προφέρῃ.

— Περίεργον πλάσμα! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Λαμβέρτος ἀκούων τὸν ἦχον τῶν βημάτων τῆς ἀνεχωρήσεως. Ἀδιάφορον· εἶναι ὠραιότατη καὶ πιστεύω ὅτι εἶναι καλλιτέρα ἢ ὅσον θέλει νὰ φαίνεται. Τί μαλλιὰ· τί ὀφθαλμοί!

Θέσας δὲ τὸν σάκκον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐξαπλώσας τὸ πάσχον σῶμά του κατὰ γῆς, ἀπεκοιμήθη μετ' ὀλίγον, ἂν καὶ ἡ θερμὴ τὸν κατέτακεν.

Ὁ δὸν Χριστοβάλ Βαλδόσας, ὁ πατὴρ τῆς Κάρμεν, κατώκει εἰς μικρὰν ἐξοχὴν κειμένην ἡμίσειαν λεύγαν μακρὰν τοῦ σπηλαίου, ὅπου ἐκοιμάτο ὁ Λαμβέρτος Δαρίζ. Εἶχε λάβει μέρος ἐνεργητικώτατον εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, καὶ τὸ ὄνομα μόνον τῶν Ἰσπανῶν ἤναπτε τὴν ὀργὴν του. Ἀλλὰ δὲν ἠγάπα οὔτε τοὺς Ἀγγλοὺς· διότι ἐθεώρει αὐτοὺς καθὼ αἰρετικούς ὡς ἀληθεῖς κακούργους.

Ὅσον δὲ διὰ τοὺς Γάλλους, ἀφ' ἧς τοὺς εἶδεν ἀποβάντας εἰς τὴν Μεξικὴν μετὰ τῶν Ἰσπανῶν καὶ Ἀγγλων, τοὺς ἐμίσει ἐπίσης· τὸν εἶχον καταπίσει ὅτι ἤρχοντο νὰ κυριεύσωσι τὴν πατρίδα του καὶ νὰ τὴν θέσωσι πάλιν ὑπὸ ξένον ζυγόν, τὸν Ἰσπανικόν· ἡ ἰδέα αὕτη τὸν ἔκαμνε νὰ μισῇ θανασίμως τοὺς Γάλλους στρατιώτας· ὧν δὲ πολὺ ἠλικιωμένος καὶ μὴ δυνάμενος νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον τῶν νομιζομένων ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του, ἔστειλε τὸν υἱόν του Ἐστευάν ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Μεξικανοῦ στρατηγοῦ Ζαραγόσα. Κατὰ προτροπὴν δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀρξαβωνιστικὸς τῆς Κάρμεν, Κύριλλος Ματοράλ, ἠκολούθησε τὸν μέλλοντα γυναικάδελφόν του.

Ὅθεν δὲν ἔμενον πλέον εἰς τὴν οἰκίαν εἰμὴ μόνον ὁ δὸν Χριστοβάλ, ἡ Κάρμεν καὶ τινες ὑπηρεταί, διότι παίζων χαρτί εἶχε χάσει ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν του. Ἴσως δὲ καὶ θὰ κατεστρέφετο ἐντελῶς ἀπὸ τὴν χαρτοφορίαν καὶ τὰς παρεκτροπὰς, ἂν πρὸ ἐλίγου χρόνου δὲν ἀνελάμβανεν ἡ Κάρμεν τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας.

Εὐκόλως ἐννοεῖ τις πόσον ἐπάλαιε καθ' ἑκάστην ἡ νέα ἐναντίον γέροντος βιαίου, ἑποῖος ἦτον ὁ δὸν Χριστοβάλ. Διότι ἂν καὶ λατρεύων τὴν κόρην του καὶ δικακιδόνων αὐτὴν ὅτε ἦτον ἀτάραχος, ὠργίζετο ὁμοίως ἐναντίον τῆς καὶ κατὰ τὴν παραμικροτέραν παρατήρησιν. Δις ἢ τρίς ὀλίγον ἔλλειψε νὰ τὴν φονεύσῃ ἐν τῇ ὀργῇ του, καὶ ἡ νέα Κάρμεν ἔφερεν ἀκόμη ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς σημεῖον σπαθιάς, τὴν ὁποίαν τῇ εἶχε καταφέρει ὁ πατὴρ τῆς, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ κτυπηθῇ μετὰ φίλου ἐπίσης ἐξημμένου ἀπὸ οἶνοπνεύματα.

Ὁ Ἐστευάν, ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ἦτο σχεδὸν θυμώδης ὅσον καὶ ὁ πατὴρ του· εἶχε δὲ καὶ τὴν αὐτὴν ἀνδρείαν, τὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ τὴν αὐτὴν πίστιν εἰς τὸν λόγον ὡς καὶ ὁ γέρον ἰδαλγος. Ἠγαπάτο διὰ τοῦτο πολὺ εἰς τὸν τόπον του.

Κατὰ τινὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας χάριν συντομίας δὲν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, ἡ Κάρμεν ὑπέθετεν ὅτι ὁ ἀδελφὸς τῆς εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν συμπλοκὴν περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν, καὶ ἐνεκ τούτου τὴν ἴδομεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης.

Οὕσα ἐμπαθῆς ὅσον καὶ ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς, συνεκέντρωνεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς τὴν φλόγα

ἣτις ἐνίοτε ἐπροδίδετο διὰ τῶν μεγάλων τῆς ὀφθαλμῶν.

Τὸν ἀρξαβωνιστικόν τῆς Κύριλλον Ματοράν ἠγάπα μετρίως ἢ μᾶλλον ἠδιαφόρει δι' αὐτόν· ἀφ' οὗ ὅμως κατὰ προτροπὴν τῆς ἔλαβε τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος, συνέλαβεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγαθὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἐξελάμβανεν ἀντὶ ἔρωτος.

Ζῶσα πάντοτε μόνη, μὴ ἀναγινώσκουσα ποτὲ καὶ μὴ γνωρίζουσα τὸν κόσμον εἰμὴ ἐκ τῶν διηγήσεων τοῦ πατρὸς τῆς καὶ τινῶν ἄλλων γερόντων Μεξικανῶν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἐκ τῶν παραλόγων διηγήσεων τῶν χωρικῶν, εἶχεν ἐσφαλμένας ἰδέας περὶ πολλῶν πραγμάτων.

Ὅθεν ἀντὶ νὰ θεωρῇ ὡς ἐκπλήρωσιν ἱεροῦ καθήκοντος τὴν πρὸς τὸν Γάλλον στρατιώτην φιλόνηρον πρᾶξιν τῆς, ἐμέμφετο ἐνίοτε τὴν προθυμίαν τῆς, διότι τὸν ἐθεώρει ὡς ἐχθρὸν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ὀρησκείας τῆς. Ἄμα δὲ ἐλθοῦσα εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς ἐγονάτισε πρὸ τῆς εἰκόνας τῆς Παναγίας καὶ εἶπε·

— Παναγία μου! φώτισέ με τί νὰ κάμω!

Ὅτε ἐξύπνησε τὴν ἐπιούσαν, πρῶτος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐσυλλογίσθη ἦτον ὁ πληγωμένος. Ἄν καὶ τὸ μόνον πρὸς αὐτὸν αἰσθημὰ τῆς ἦτον ἡ συμπάθεια, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται αἱ γυναῖκες πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἡ ζωὴ τῆς ὅμως ἦτον τόσον μονότονος, ὥστε καὶ τὸ παραμικρότερον ἔκτακτον συμβάν εἰλκυεν ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς.

Ἐνῶ δὲ ἐσκέπτετο ἂν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ πλησίον τοῦ στρατιώτου, ἠτοίμαζε κρυφίως τρόφιμα διὰ τὸν πληγωμένον. Καὶ τοῦτο μὲν ἦτο εὐκόλον, διότι ἦτο οἰκοδόσποινα· ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ νὰ ἀργήσῃ νὰ ἐπανέλθῃ χωρὶς νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν περιέργειαν τοῦ πατρὸς τῆς; Καὶ μὲν δὲν ἐπέβλεπε τὰ βήματα τῆς θυγατρὸς του, διότι τὴν ἐγνώριζε καλῶς· ἀλλὰ δὲν ἦτο φρόνιμον νὰ τρέχῃ τὸ ἐσπέρας νέα μόνη, ἐνῶ τόσοι πολεμισταὶ διέτρεχον τὰ χωρία.

Ἡ Κάρμεν τὸ ἐγίνωσκε καλῶς καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς τὴν μάχαιράν τῆς καὶ τὴν ἐκρυψεν ὑπὸ τὸ φόρεμά τῆς πρὶν ἀναχωρήσῃ. ἤρρησεν ὀλίγον νὰ ἀποφασίσῃ ἂν πρέπη νὰ ὑπάγῃ, ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ ἀπεφάσισεν ἔδραμε χωρὶς νὰ σταθῇ εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ προστατευομένου τῆς.

Ὅτε ἐφθασεν οὗτος ἐκοιμάτο ἀκόμη· ἐξύπνησε δὲ μόνον ἀκούσας κινούμενα τὰ κλαδιά τὰ ὁποῖα ἐκλείον τὴν εἰσοδὸν τοῦ σπηλαίου, καὶ ὑπεδέχθη τὴν ὡραίαν προστάτιδά του μὲ χαρὰν εὐγνώμονα. Ἀλλ' ἡ νέα ἐφάνη μελαγχολιωτέρα καὶ σοβαρωτέρα τῆς προτεραίας. Τὸν ἐπεριποιήθη μετὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος καὶ προσοχῆς ὅτε ὁμοίως οὗτος ἠθέλησε νὰ ἐγγίσῃ τὴν χεῖρά τῆς ἀνκγέρθη μετὰ σπουδῆς.

— Μάθε, κύριε, εἶπε μὲ ἦθος ὠργισμένον, ὅτι ὁ τρόπος σου μὲ δυσαρεστεῖ. Κάμνω τὸ χρέος μου ὡς χριστιανὴ σώζουσα τὴν ζωὴν χριστιανοῦ, ἀλλὰ μισῶ καὶ σὲ καὶ τὸ ἔθνος σου.

Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἠθέλητε νὰ δικαιολογηθῆ, ἀλλ' ἡ νέα δὲν τὸν ἤκουσεν.

— Ἐλα, ἐπανελάθει ἡ κόρη, ἔχεις ἀκόμη μίαν πληγὴν τὴν ὁποῖαν δὲν παρατήρησα. Ὑποσχέθητί με ὅτι δὲν θὰ ἐγγίσῃς τὴν χεῖρα μου, ὅτι δὲν θὰ μὲ ὀμιλήσῃς καὶ τότε ἐξακολουθῶ τὸ ἔργον μου.

Ὁ Λαμβέρτος προσβεβλημένος διότι ἠναγκάζετο νὰ δέχεται περιποιήσεις γινομένης μὲ τὴν δυσαρέσκειαν δὲν ἀπεκρίθη.

— Δὲν θέλεις λοιπὸν νὰ μὲ δώσῃς τὸν λόγον σου! ἠρώτησεν ἀποροῦσα ἡ Κάρμεν.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Γάλλος.

Ἡ κόρη ἐδίστασεν ὀλίγον· μετὰ ταῦτα δὲ ἀφήσασα ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ Λαμβέρτου τὰ πανία, τὸν ξαντὸν καὶ τὰ βάλσαμα τὰ ὁποῖα εἶχε φέρει, ἀνεχώρησεν ὑπερηφάνως.

— Τόσον χειρότερα, ἐψιθύρισε φιλοσοφικῶς ὁ Λαμβέρτος περιποιούμενος μόνος τὴν πληγὴν τοῦ ἡ νοσοκόμος μου εἶναι παραπολὺ ὑπερήφανος. Δὲν θέλω νὰ μὲ μεταχειρίζεται ὡς σκύλλον τὸν ὁποῖον τρέφουν καὶ δὲν ποτίζουν, ἐπρόσθεσε παρατηρήσας ὅτι ἡ Κάρμεν εἶχεν ἀναχωρήσει χωρὶς νὰ γεμίσει τὸ ἀγγεῖον. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε πάντοτε θέρμην, ἡ στέρσις ὑδάτος τῷ ἦτο δεινότης.

Τὴν ἐκθύριον ἡ Κάρμεν ἐφθασεν ἐνωρίτερα, κατακόκκινος ὡς ἂν εἶχε τρέξῃ. Ἄμα δὲ εἰσελθοῦσα ἐγέμισε τὸ ἀγγεῖον μὲ ὕδωρ τὸ ὁποῖον εἶχε φέρει ἐντὸς ἀσκοῦ. Ὁ ζουάβος ἔπιε καὶ ἐδρόσισε τὸν κατακλιόμενον λάρυγγά του.

— Ἐλησμόνησα χθὲς τὸ ἀγγεῖον, εἶπαν ἡ νέα μὲ φωνὴν ὀλιγώτερον ψυχρὰν ἢ τὴν παρελθοῦσαν· θὰ ὑπέφερες πολὺ ἀπὸ δίψαν.

— Ναί, ἀπεκρίθη.

Ἀδυνατήσας ἕνεκα τοῦ αἵματος τὸ ὁποῖον εἶχε χάσει ὡς καὶ ἕνεκα τοῦ πυρετοῦ, ὁ ταλαίπωρος εὐρίσκατο εἰς στιγμὰς εὐθυμίας, καθ' ἃς τὰ πάντα μᾶς φαίνονται ἀδιάφορα. Πλὴν τούτου ὅσον ὠραιότεραν καὶ θελκτικώτεραν εὐρίσκαε τὴν Κάρμεν, τόσον ἐλυπεῖτο διὰ τὴν καταφρονητικὴν συμπάθειαν τὴν ὁποῖαν τῷ ἐδείκνυε. Διὸ ὅτε ἤρχησε νὰ περιποιηθῆται τὰ πληγὰς του δὲν ἐκινήθη διόλου διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὸ ἔργον της.

— Τί ἔχεις; ἠρώτησε μὲ ἀνησυχίαν ἡ νέα· μήπως εἶσαι πλέον ἀσθενής;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ ζουάβος.

— Διατί λοιπὸν δὲν μὲ δίδεις τὸν βραχίονα σου;

— Διατί; ... Ἄκουσε, πρέπει νὰ σὲ ὀμιλήσω καθυρᾶ ἢ βοήθειά σου μὲ τραπεζιόνα ἀφοῦ μὲ τὴν

προσφέρεις μὲ τὴν δυσαρέσκειαν. Αἱ γυναῖκες τοῦ τόπου μου ἀγαποῦν τὴν πατρίδα των ὅσον καὶ σὺ, κυρία· ἀλλ' ὅταν πρόκειται νὰ περιποιηθῶν πληγωμένον, καὶ ἐχθρὸς των ἂν ᾖ, καὶ σκύλλος ἀκόμη, ἤξεύρουν καὶ εὐρίσκουν μίαν καλὴν λέξιν, ἓνα γλυκὺ μειδιάμα, τὰ ὁποῖα ὠφελοῦν τὸν ἀρρώστον ὅσον καὶ ὅλα τὰ βάλσαμα.

Ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἐφάνη ἀντηχήσασα εἰς τὴν καρδίαν τῆς Κάρμεν. Χαμηλώσασα δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ ἦθος τεταραγμένον ἐμεινεν ἐπὶ μικρὸν ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ.

— Δὲν θέλω νὰ μὲ σφίξῃς τὸ χεῖρι μου ὡς χθὲς, εἶπε τέλος πάντων.

— Καλὰ, ἀπεκρίθη, ἀλλὰ νὰ μὴν ᾔσαι πλέον τόσον ἀγρία ὡς χθὲς. Μὲ ἔχωνες τὸν ξαντὸν ἔχουσα τὸ ἦθος ὡς ἂν ἦτον μάχαιρα.

Ἠμίλει δὲ τόσον ἀστείως ὥστε ἡ Κάρμεν ἐμειδίασεν.

— Ἴδου τί φυσιογνωμίαν ζητῶ, ἐπανελάθει μειδιῶν καὶ αὐτός. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γίνεσαι ὠραιότερα.

Αὕτη δὲ ἀνύψωσε χωρὶς νὰ ὀργισθῆ τοὺς ὄμους της, καὶ ἤρχισε νὰ βλέπῃ τὰς πληγὰς τοῦ Γάλλου.

Διὸ ἡ τρις ὑψώσασα μηχανικῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀπάντησε τὸ γλυκὺ καὶ εὐγνώμον βλέμμα τοῦ Λαμβέρτου. Ὅτε δὲ ἐτελείωσε τὸ ἔργον, ἔθηκε πλησίον του τὰς τροφὰς ἃς εἶχε φέρει καὶ ἠτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ.

— Ἀκόμη μίαν στιγμὴν, σὲ παρακαλῶ, τῇ εἶπε· εἶναι τόσον λυπηρὸν νὰ τρώγῃ τις μόνος! μάλιστα εἶμαι τόσον ἀνεπιτήδειος!

Ἐκάθησε λοιπὸν πάλιν ἡ νέα· ὁ δὲ Λαμβέρτος ἤρχισε νὰ τρώγῃ.

— Ἦθελα νὰ σὲ φέρω τι καλῆτερον, ἐψιθύρισε ἡ νέα κόρη, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Μεξικανοὶ ζῶμεν μὲ ὀλίγα καὶ τὰ τροφίματά μας δὲν εἶναι ἀφθονα.

— Ἄ; δὲν μὲ μέλει· ἔχω μόνον νὰ σὲ προτείνω μίαν συμφωνίαν.

— Ποίαν;

— Νὰ μὲ φέρῃς αἴριον ὀλιγώτερα ὀπωρικά καὶ περισσότερα μειδιάματα.

— Θὰ ᾖναι ὅμως ὀλιγώτερον θρεπτικὰ, ἀπεκρίθη παρασυρθεῖσα ὑπὸ τῆς ζωηρότητος τοῦ νέου.

— Ναί, ἀλλὰ θὰ εἶναι καὶ πλέον ἐνδυναμωτικά.

Συνειθισμένη οὖσα εἰς τὴν ἐμοφασίαν τῶν Μεξικανῶν νέων, αἰτινες ὀμιλοῦν εἰς τὰς ὠραίας ὡς ἤρωες ἱππορικῶν μυθιστορημάτων, ἡ Κάρμεν δὲν ἐνόει τὸν χαριέντα τρόπον τοῦ Λαμβέρτου. Ἡ παιδρότης ὅμως αὐτῆς δὲν ὑπῆρξεν ἀνωφελής, διότι ἰσοσάθησεν ὀλίγον τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἐκφραστικὸν ἦθος τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ δὲν ἐφόβισε τὴν ὠραίαν Μεξικανὴν. Χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ περισσύτερον ἢ ἄλ-

λοτε. Διό ὅτε ὁ ἦχος τῶν κωδώνων τῆς ἐκκλησίας ἐνθύμισεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτον ὀγδὼν ὥρα ἀνεσκήρ-
τησε.

— Παναγία μου! ἀνεφώρησε λαβοῦσα τὸ μικρὸν κκλάθιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχε θέσει τὰ τρό-
φισμα.

— Ἰγιαίνετε! κυρία, εἶπεν ὁ Λαμβέρτος. Ἦσαν κκλή ὡς ἄγγελος σήμερον. Ὁ Θεὸς νὰ εὐλο-
γήσῃ καὶ σὲ καὶ τὴν οἰκογένειάν σου, καὶ νὰ μὲ ἀ-
ξιώσῃ νὰ σὲ δεῖξω μίαν ἡμέραν ἄλλην τὴν εὐγνωμο-
σύνην τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ἡ καρδία μου!

— Αὔριον θὰ σὲ ἰδῶ πάλιν! εἶπε ἐκείνη μετὰ
τινας συγκινήσεως.

Καὶ ἀνεχώρησε τρέχουσα.

Ὁ Λαμβέρτος ἐπλησίασε τὸ οὖς ἐπὶ τῆς γῆς διὰ
ν' ἀκούσῃ περισσότερον κκίρον τὸν ἦχον τῶν βη-
μάτων τῆς. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐπῆλθεν ἄκρα σιωπῆ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

— 000 —

Ἔγκομημα περὶ τοῦ Γραικικοῦ νοσοκομείου τῶν Ἑπτὰ
Πύργων. Συνέγραψεν Α. Γ. Πασπάτης ἰατρός, μέλος
τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱατρικοῦ Συλλόγου. Ἐν
Ἀθήναις 1862.

Ἔφ' διευθυντῆ τῆς Πανδώρας.

Εὐχαριστῶ σε καὶ διὰ σοῦ εὐχαριστῶ τὸν φίλον
Κ. Πασπάτην διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ συγγράμματός
του. Μονάζων σχεδὸν εἰς πόλιν πάλαι μὲν *Εὐδαί-
μορα Ἰουλίαν* (Felix Julia) ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τῶν
Ῥωμαίων διὰ τὸ εὐφορον τῆς γῆς καὶ τὸ μεγαλο-
πρεπὲς τοῦ ὄριζοντος καὶ τοῦ κλίματος τὸ εὐκράες
καὶ τὸ τερπνότατον τῆς τοποθεσίας, νῦν δὲ οὐ μικρὸν
παρεμφέρουσιν διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τὴν στενό-
τητα τῶν ἐδῶν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, οἷα
ζωηρότητα περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Κ. Πασπάτη, ἐνε-
τρήθησα ὀλόκληρον ἡμέραν ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ
σταλέντος μοι βιβλίου, πολλὴν πορισθεὶς τὴν ὠφέ-
λειαν. Ἐνθυμῆσαι ἴσως ὅτι, ὅτε τὸ παρελθὸν θέρος
διέτριψα δύο περίπου μῆνας εἰς τὴν βκσιλίδα ἐκεί-
νην τῶν πάλαιων, ψυχαγωγούμενος ὑπὸ τῆς ἀπαρα-
μίλλου φύσεως ἅμα δὲ καὶ ὑπὸ τῆς εὐμενοῦς προσ-
ομιλίας εὐαριθμίων τινῶν φίλων, ἀνέγνων περικο-
πὰς τινὰς τοῦ ἀνά χειρὸς συγγράμματός, χειρογρά-
φου ἔτι ὄντος, οὐ τινος τὸ σπουδαῖον καὶ ἐπωφελεῖς

προκνήγγειλον ἔκτοτε ἰχνογραφῶν ἀναμνήσεις (*).
Ἀλλὰ καὶ σήμερον, φοβούμενος μὴ ποτε ἀναγινώ-
σκων τις τὴν ἐπιγραφὴν νομίση ὅτι εἰς μόνους τοὺς
περὶ τὴν ἱατρικὴν ἀσχολουμένους καὶ ἰδίως τοὺς ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἀσκληπιάδας διαφέρει, γινώσκων
ἄλλως τε ὅτι δὲν τὰ ἴσονται μετὰ τῶν ἐνθερματέρων
φιλαναγνωστῶν οἱ καθ' ἡμᾶς τῶν Ἑλλήνων παῖδες,
προκακῶ σε νὰ ἀναγγείλῃς ἐκ νέου τὸ σύγγραμμα
δηρυσιεύων, ἀν' ἐγκρίτης, καὶ τὴν παροῦσαν. Καὶ ἐν
γένει μὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀνεγίνωσκον ἐνίοτε οἱ ὁμο-
γενεῖς καὶ ἱατρικὰς τινὰς πραγματείας, δὲν λέγω
ὄλως ἐπιστημονικὰς, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων αἰτίνας, ὡς τὸ
σύγγραμμα τοῦ Κ. Πασπάτη, διδάσκουσι τέρπουσαι
πῶς νὰ βυθμιζώμεν τὰ τῆς διαίτης ἡμῶν τε καὶ τῶν
οἰκογενειῶν ἡμῶν χάριτι προφυλάξεως τῆς υἰείας.
Ἐνθυμῆσαι ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον « τὴν ἱατρι-
κὴν τέχνην οὐ μόνον θεραπευτικὴν τῶν νοσούντων
ἀλλὰ καὶ φυλακτικὴν τῆς υἰείας εἶναι. » Ἰδίως ὅμως
ἀναγκαιοτάτη φαίνεται μοι ἡ μελέτη τοῦ Ἔγκομη-
ματος, διότι δὲν διδάσκει ἀπλῶς εἰς τὸν ἐπιστήμονα
τὰς αἰτίας, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τοὺς τρόπους τῆς
θεραπείας τῶν νοσημάτων, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκζητοῦντα
τὸν πολιτισμὸν καθοδηγεῖ πῶς ν' ἀποφεύγῃ ἢ μᾶλ-
λον πῶς νὰ προλημβάνῃ τὰ νοσήματα ταῦτα. Ση-
μειῶσαι δὲ ὅτι πολιτισμὸν δὲν ἐννοῶ, ὡς πολλάκις
ἔγραψα καὶ ὡς οὐδέποτε θέλω ἀπαυδῆσαι ἐπανα-
λαμβάνων, τὸ ξενοφώνως λαλεῖν καὶ περικόμψως ἐν-
δύεσθαι καὶ ἀπομιμῆσθαι ἀντὶ τῶν ἀρετῶν τὰ αἰσχρὰ
τῶν ξένων ἱστοριῶν ἀλλὰ τὸ κρᾶμα τῶν ἀρετῶν ἐ-
κείνων ἅς καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἠξίουσαν εἰς κατάρ-
τισιν ἀνδρῶς ἀληθῶς ἐλευθέρου καὶ πολίτου χρῆσίμου,
ἦτοι τὴν καλλιέργειαν τοῦ νοῦς διὰ σώφρονος καὶ
συνετῆς διδασκαλίας, τὴν ἐν χρηστότητι καὶ δικαιο-
σύνη ἐκπαίδευσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν διὰ καταλλήλου
διαίτης εὐεξίαν τοῦ σώματος. Τοιαύτη καὶ τοῦ Κ.
Πασπάτη ἡ γνώμη. « Μεταξὺ, λέγει, ἡμῶν τῶν Γραι-
κῶν, πολὺ ἐπεθύμουν νὰ γίνεταί συχνότερα λόγος
περὶ διαίτης καὶ καθαριότητος ἢ περὶ τῶν τοιούτων
ἄγνοια ἡμῶν εἶναι ἀσύγνωστος. Ἐνῶ ἄλλοτε οἱ πα-
τέρες ἡμῶν ἐφρόντιζον νὰ ἐνισχύωσι τὸ σῶμα καὶ νὰ
καλλωπίζωσιν αὐτὸ διὰ παντοίων γυμνασμάτων καὶ
ἀθλήσεων, ἡμεῖς ἀμεριμναῖοι κακῶς ἐνδιατιώμενοι
καὶ κάκιστα τρεφόμενοι. Ἐνῶ εἰς τὰ συμπόσια αὐ-
τῶν, πρῶτιστον μέλημα ἦσαν πάντα τὰ ἀφορώντα

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἰδοὺ τί ἔγραψα τότε ὁ ἐπιστέλλων τὰ
ἀνωτέρω « Ὁ ἰατρός Α. Γ. Πασπάτης, γνωστὸς τοῖς ἀνα-
γνωσταῖς τῆς Πανδώρας διὰ τὰς περὶ τὰς ἀνατολικὰς
γλώσσας μελέτας αὐτοῦ, ἐκάθιδε ἕσαν οὐπω βιβλίον περὶ
τοῦ Γραικικοῦ μὲν νοσοκομείου ἐπιγραφόμενον, περιεργο-
τάτας ὅμως περιέχον εἰδήσεις περὶ τῆς ἐνιστάσεως κατα-
στάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κτλ. κτλ. » Ὅρα Πανδ.
τόμ. ιγ'. σελ. 235.